

Något för alla

av Karin Pokorny

Jag är ST-läkare i allmänmedicin med intresse för det psykiatriska området. Jag arbetar i dag på en vårdcentral utanför Göteborg i Ale kommun. Jag har en önskan om att i framtiden få vara en del av en primärvård där det finns utrymme för de psykiatriska diagnoserna, och i en organisation anpassad efter individ och behov.

Det är en lång korridor rakt framför honom där han står. Utgångspositionen från ingången. Den bakre, nedre ingången till sjukhuset där personalen brukar gå in. Ja, och han också förstås. Om man kommer från busshållplatsen måste man gå runt sjukhuset för att hitta ingången. De låser kl 20.00 så man måste komma innan dess, för att slippa det vanliga akutintaget. Där på akuten är det så mycket människor. Stressigt och otäckt. Han hittar ju på sjukhuset. Känner till lönngångar och hemliga vrår. Var man kan gömma sig, vilka trappor han ska välja. Han hittar i kulvertarna. Tror han i alla fall. Det brukar ju gå bra att hitta. Om han inte har druckit för mycket förstås. Idag har han druckit åtminstone en kvarting whiskey- Jack Daniel's, men det var ett tag sedan nu. Han har inte druckit på flera timmar. *Hoppas att man inte blåser för mycket.* Han är i källaren på sjukhuset där han så många gånger varit, där han kan känna sig trygg.

Inte en människa i sikte där han står. En lång rak kulvert. En kulvert. *Varför heter det kul-vert? Vad är kul? Sjukhus är inte roliga.* Det är nästan alldeles tyst, men det knäpper och smattrar i taket. I taket löper en massa gröna rör, vissa i metall. *Undrar vad det är i rören? Rörpost? Post i rör? Blod?* Det är väldigt ljusst i korridoren i alla fall, lysrörsljus som är så hemskt starkt att titta rakt på. Det gör nästan ont i ögonen om man stirrar rakt in i ljuset. Stirrar man rakt in länge och sedan tittar bort, kan man se änglar dansa framför ögonen. *Undrar var akuten ligger egentligen. Jag trodde att jag hittade.* Tur att det är stora vita pilar och tydlig text målad på golvet. Akuten rakt fram står det. Han tar ett steg, och ett till. Kängan är tung. Varje steg är som ett ton som ska lyftas. Kängan gör ont också, skaver i hälen. Det är nog ett sår där nu. Snart är han nog framme. *Åh vad kallt det är här!* Han möter en man i korridoren som skjuter på en bår. En filt över någon. *Är det en död? Är det någon jag känner?*

Sköterskan ler. Hon är snäll. Hennes lockiga blonda hår ramar in det runda vänliga ansiktet. De härliga kinderna som är som små clementinhalvor, fast rosa förstås. Det är Eva som jobbar på akuten ikväll. Eva känner honom och han känner Eva. De har träffats så många gånger där. På samma ställe, på samma plats. Hon rör vid honom. Hon tycker inte att han är äcklig eller fel. Hon sätter ingen varningstriangel på honom. Men hon är inte bara snäll. Hon låter en geting sticka honom i armvecket och suga nektar ur honom. Han vet att han måste låta henne göra det. Annars får man inte träffa doktorn. Och får man inte träffa doktorn, så får man inte sova. Allt hänger ihop:

Nektar, blod, säng. *Jag är så trött, känner mig så trött och konstig.* Men hon är snäll hans ängel Eva, hon brukar ge honom en ostsmörgås. Efter att han fått sprutan brukar han få smörgås och sedan får man sova. Längre. Till morgonronden.

Han sitter och tittar på akvariet i väntrummet. Han är ensam i rummet. Han sitter på en stol som är hård, fast den har rött stoppat tyg. Inte mycket stoppning kvar där egentligen. Han är så benig också, inte något fett på kroppen. En smutsig, gammal och trött kropp. Ett benrangel. Men så är det när man är fattig, fast man bor i ett litet lusthus.

Han tittar på fiskarna i akvariet. Han ser en fisk. Han ser två fiskar. Botten består av en massa småsten. De har ett litet hus på botten i akvariet. Ett hus som ser ut som ett slott. Fiskarna kan simma in och ut genom slottets port och fönster. Det är ett pampigt slott i guld, fast i miniatyr förstås. Sedan har fiskarna en algskog också, som rör sig och dansar i akvariet. Det är säkert 20 fiskar i akvariet. De är i olika färger och storlekar, men många orange små. De orange är flest, i majoritet så att säga.

En fisk säger hej till honom. Det är en flickfisk. Hon simmar orädd fram mot glaset och tittar rakt på honom med sina små fiskögon. Hon kan simma och vara still på samma plats samtidigt. Ganska begåvad alltså. Hon trycker nosen mot rutan. Hon är platt och turkos, med ränder i gult och svart på sidorna. Hon är några centimeter stor. Hon är väldigt vacker. Fruktansvärt vacker. *Undrar vad hon vill?* Hon säger inte så mycket mer än hej. Sedan hör han Eva ropa på honom .

Doktorn är ung och har mörkt lockigt hår med snälla bruna ögon. Fast ändå inte helt ung. Säkert pappa till en eller två ungar. Doktorn kanske är kring 40 år. Han verkar stressad i ögonen, fast det ska han inte visa. *Han verkar okej ändå. Är han ny här?* Doktorn är från Grekland. Men han pratar svenska. Det går ju faktiskt att förstå. Doktorn vill att han ska prata och berätta. *Åh vad trött jag är!* Han försöker fatta sig kort, för att inte stressa doktorn. Doktorn har så mycket att göra. Doktorn ska hinna hem också. Och hjälpa alla andra. *Det är bäst att prata fort med doktorn. Och att prata högt! Så att han förstår bättre, och hör bättre. Doktorn är ju från Grekland, sa jag det?*

2,7 promille? Blåste jag så mycket? Nä, det kan inte stämma. Doktorn tittar på honom med mer ledsna ögon nu. Det känns inte bra att göra Grekland ledsen och besviken. Grekland vill ju bara hem och äta moussaka och fetaost med sina barn, kanske har de en dvärgschnauzer där hemma också. *Nu blåste jag för mycket ändå!*

Doktorn ställer så många frågor. Han har inte läst hela journalen, men det är ju klart. Den är lång och tråkig. Sida upp, sida ner. Samma sak. In, ut, upp, ner. Det är roligare att prata med patienten direkt. Doktorn frågar honom om lusthuset. Han får förklara att han inte behöver betala någon hyra. Det är "free of charge". Han får vara ifred där och det finns el. Det är inte särskilt kallt

heller. Så länge ingen märker att han är där så är det perfekt, lusthuset alltså. Nästan som en etta utan kök, ja och utan toalett förstås. *Och kommunen?* Men han sover dåligt där. Han vill sova. Han måste sova.

Han gör så gott han kan när han svarar på alla frågor. Nej, inga mediciner. Nej, ingen familj. Nej, inga självmordstankar. Nej, inga konstiga symtom. Han säger inget om flickfisken. Det blir så mycket oro då. Bättre att låta bli. Sådana saker ska man hålla för sig själv. Ja, det att djur pratar med honom - men så har det ju alltid varit. Sedan han var en liten grabb. Det är ju inget konstigt symtom. Frågorna fortsätter. Nej, ingen krampsjukdom. Nej, inga hjärtfel. Nej, inga självmordstankar nu heller. Han försöker prata snabbt och högt, men doktor verkar inte förstå att han bara måste få sova till imorgon. Så att han kan orka en dag till. Fixa pengar till käk till exempel. Doktorn säger att han är för full? *Inte läggas in?* Han pratar om tillnyktringen. *Nej det går inte, då dör jag hellre.*

Doktorn verkar lite orolig för honom. Doktorn vill ju väl. Han föreslår att man kan komma tillbaka imorgon. När man blåser mindre. Så att man kan prata då. *Men det är ju nu jag måste få sova. Kanske kan man få en tablett med sig?* Han får inget med sig. Han får gå hem. Så då går han. Eva ler mot honom när han går ut. Hon säger till honom att komma tillbaka imorgon. Så att han kan få en spruta, medicin och sova. Hon tycker att han ska till tillnyktringsenheten. Han vill inte det. Han har varit där tidigare. Han vet vad han vill. Han vill sova och prata med vårdarna på avdelningen. Kanske är vårdarna han känner där. De som är snälla och som känner honom lite. De som förstår honom. Nej, nu kommer han inte tillbaka igen. Nu får han försöka sova själv. Han vet ju var man kan köpa något att få sova på. Han har nog en tjuga, kanske man skulle försöka köpa något på vägen hem.

I väntrummet går han fram till akvariet. Fiskarna är kvar. När han står där och tittar på dem så simmar flickfisken ut från slottet. Hon ler mot honom och säger: *"Det kanske inte finns något för alla?"*

Han tittar sorgmodigt tillbaka mot henne och ger henne ett tandlöst leende. Sedan så vänder han på klacken och börjar gå mot trappan. Ner mot kulverten. Tillbaka hem till lusthuset.